

РЕЦЕНЗИЯ

по процедура на Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“
за присъждане на образователна и научна степен „доктор“

Относно дисертационен труд на тема: „Икономически и социални последици от данъчното облагане на недвижимите имоти. Изследване на случая по примера на Полша“

Професионално направление: 3.7 „Администрация и управление“

Докторска програма: “Икономика и управление” (индустрия)

Автор: Даниел Шибовски – Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“, Катедра „Администрация, управление и политически науки“

Научен ръководител: проф. д-р Йоанна Рогожинска - Митрут

Рецензент: доц. д-р Кремена Андонова, съгласно Заповед на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър“ № 605 от 18.05.2017 г.

Настоящата рецензия е изготвена въз основа на представени от докторанта дисертационен труд и автореферат.

I. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА И ОЦЕНКА НА РЕЦЕНЗИРАНИЯ ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД

Дисертационният труд е в обем от 231 страници, разпределени във въведение (15 стр.), изложение в четири глави (188 стр.), заключение (33 стр.) и списък с използваната литература (9 стр.).

Разглежда **недостатъчно изследван въпрос** на теорията, методологията и практиката на данъчното облагане на недвижимите имоти, включващ съществени икономически и социални аспекти на прилаганата данъчна политика в Полша. Основен мотив за предприемане на изследването са реално възникнали

теоретични и практически проблеми при прилагането на съществуващата система на данъчно облагане на недвижими имоти в Полша. Авторът насочва своето внимание към тенденциите за реформа в тази проблемна сфера, както и към идентификация на факторите, оптимизиращи структурата на данъка върху недвижимите имоти от гледна точка на икономическата и социалната ефективност.

Във връзка с това може да се заключи, че **темата на дисертацията е сполучливо избрана**. Тя е **актуална** и има съществена **практическа значимост**. В същото време тя е **комплексна и сложна**, за разработването ѝ са необходими добра теоретична подготовка, добри аналитични способности и опит в извършването на научни изследвания. Докторантът е обосновал добре тази значимост и актуалност. Открил е нерешените и ненапълно решените проблеми и на тази основа е определил кои от тях се заема да реши.

Докторантът познава литературата в областта на изследвания проблем. В хода на разработване на настоящия труд е използван **богат научен апарат**, състоящ се от 126 заглавия на полски, руски и английски език, включващи авторски заглавия, нормативни документи и електронни ресурси. Тези литературни източници са достатъчно разнообразни за осъществяване на задълбочено научно изследване по темата. Ползвани са добросъвестно и коректно, което дава възможност да се отличи личния принос на докторанта.

За осъществяване на целите на дисертационното изследване е използван **широк набор от общометодически средства и конкретни методи за изследване**. Приложен е комплексният подход и методите на научния анализ и синтез, което е позволило извеждането на важни заключения и обобщения, въз основа на които по-късно са направени конкретни предложения. Посочените изследователски подходи и методи са сполучливо избрани и умело използвани, което е допринесло за успешното осъществяване на дисертационното изследване.

II. ХАРАКТЕРИСТИКА И ОЦЕНКА НА СЪДЪРЖАНИЕТО НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Структурата на дисертацията е логически изградена и подчинена на цялостното разработване на изследователския проблем, на проверката на поставената изследователска хипотеза и произтичащите от нея изследователски въпроси.

В увода се внася обосновка на мотивацията за избор на проблематиката, като се аргументира теоретическата и практическата значимост на проблемите за данъчното облагане на недвижимостите в Полша. Дефинирани са необходимите за подобен тип разработки изследователски параметри – обект и предмет на изследване, основна цел на дисертационния труд и поставените за решаване задачи, ограничения, методи на изследване.

В първа глава „Икономически аспекти на функционирането на имуществените данъци“ е направено теоретично проучване на въпроси, свързани с данъчното облагане, като е дефиниран основният понятиен апарат на дисертационния труд. Във връзка с това е характеризирано понятието „имуществен данък“ и са направени предложения за отделните критерии за класификация на този вид данъци.

Във втора глава „Европейската система на данъчно облагане на недвижими имоти versus полския модел“ се анализират ефекти на данъчното облагане на имуществото върху оперативната и инвестиционната дейност на предприятията. Изследва се поведението на предприемачите по отношение на данъчното облагане на имуществото, използвано в стопанската дейност.

Трета глава „Избрани икономически проблеми на данъчното облагане на недвижими имоти в Полша“ е фокусирана върху въпроси, свързани с децентрализацията на публичните финанси и финансовата самостоятелност на органите на местното самоуправление в Полша, от гледна точка на това, че имуществените данъци са основният източник на доходи за полските общини. От тези позиции изследователските търсения са насочени към идентифициране и характеризирание на областите и инструментите за въздействие на общините върху местната икономика.

Четвърта глава „Данъчно облагане и общинска спортна инфраструктура“ е с емпиричен характер. На основата на проучените в предходните глави постулати на данъчната доктрина и практическия опит на някои страни в тази област е направен анализ на системата на имуществените данъци в Полша, в резултат на което са формулирани и конкретни предложения за промени в това направление на местната данъчна политика.

В заключението е направено обобщение на получените резултати от дисертационното изследване. Смятам, че направените изводи следват от текста, логични са и са пряко обвързани с методологията в конкретната проблематика. Предложенията са обосновани и приложими, произтичат от анализа на съвременното състояние на изследвания проблем и са насочени към неговото решаване.

II. ОБОБЩЕНИЕ НА ПО-СЪЩЕСТВЕНИТЕ СИЛНИ СТРАНИ И РЕЗУЛТАТИ С ПРИНОСЕН ХАРАКТЕР НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

1. Представени, анализирани и критично оценени са теоретико-методологични концепции, свързани с данъчното облагане на недвижими имоти, като на тази база са доразвити дефиниции за смисловия обхват на основни понятия в разглежданата проблематика.

2. Установени са научни доказателства за потребностите от модернизиране на системата за данъчно облагане на недвижимото имущество в Полша от гледна точка на постигане на единна регулация на имуществените данъци и хармонизация с аналогични системи в ЕС.

3. Систематизирани са предимства и недостатъци на въвеждането на кадастрален данък и е направен анализ на практиката на страните от ЕС, в които моделът на данъчно облагане на недвижимите имоти е пряко свързан с кадастъра на недвижимите имоти.

4. Аргументирани са стратегически направления за реформа на полската система на данъчно облагане на недвижимости.

6. **Синтезирани** са предложения за промени в имуществените данъци в Полша, свързани с модификация на формулата за данъчно облагане и преминаване към адвалорно данъчно облагане.

7. На базата на проблемен анализ и приложението на комплексен подход е **обоснована концепция** за развитие на местната данъчна политика, при отчитане на важни икономически, правни и административно-управленски аспекти на имуществените данъци.

Посочените **приносни резултати са приемливи** и отразяват многостранен характер на дейността и научните интереси на автора. Съдържат теоретични интерпретации на въпроси, свързани с приложение на знанията за данъчно облагане на недвижими имоти и собствени идеи за модернизиране, реформиране и развитие на тази проблемна сфера в Полша. Приносите биха могли да се отнесат към следните групи: обогатяване, конкретизиране и прецизиране на съществуващи научни знания; приложение на съществуващи методи за решение на конкретен проблем с формулирани изводи и препоръки за практиката.

III. АВТОРЕФЕРАТ И ПУБЛИКАЦИИ ПО ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Авторефератът е разработен в съответствие с възприетите в България изисквания. В съдържателно и структурно отношение напълно съответства на дисертационния труд, акцентира върху най-важните моменти в дисертацията и дава ясна представа за постигнатото от докторанта. Справката за приносите е коректно направена, а приносите са добре открити и ясно формулирани.

По дисертационния труд са посочени 6 публикации (2 самостоятелни и 4 в съавторство), които представят съществени части от труда.

IV. БЕЛЕЖКИ, ПРЕПОРЪКИ И ВЪПРОСИ

Необходимо е да се подчертае, че в хода на разработване на дисертационния труд докторантът се постарал добросъвестно да отрази повечето от направените при различните обсъждания бележки и препоръки, включително и от мен като

вътрешен рецензент. Въпреки това биха могли да се посочат някои слабости на разработката, а именно:

1. Намирам за по-подходяща формулировка на заглавието на дисертационния труд в едно изречение, а именно: „Икономически и обществени последици от данъчното облагане на недвижимости в Полша”.

2. Дисертацията има по-голям от очаквания за подобен труд обем. Това може да се обясни с комплексността на анализираната проблематика. Този недостатък би могъл да се превърне в предимство при бъдещо развитие на изследването.

3. При представянето на методологията на изследването е допуснато излишно теоретизиране на същността на използваните научни методи и подходи вместо по-конкретна обосновка на тяхното приложение при решаването на поставените научноизследователски задачи.

4. По време на защитата докторантът би следвало да обоснове някои от изследователските параметри, като: изследователски проблем, ограничения на изследването, изследователски задачи. Във въведението на дисертационния труд, както и в автореферата, се съдържат постановки, които кореспондират с тези въпроси, но са дадени разхвърляно и без ясна дефиниция.

5. Библиографската справка би следвало да се оформи според утвърдените изисквания – подреждане на литературните източници по азбучен ред, разграничаване на източниците на кирилица и латиница, коректно цитиране на електронните ресурси (не само интернет адрес, но и наименование на използваните материали).

Направените бележки не променят определено положителната оценка за съдържателния характер, обхвата, завършеността и наличието на приноси на докторския труд. Те имат смисъл на предложение за тяхното уточняване в бъдещи изследвания на кандидата.

Към докторанта може да бъде отправен следния въпрос за дискусия: съществуват ли някакви икономически и социални рискове от предприемането на подкрепяните от Вас промени в системата за данъчно облагане на

недвижимото имущество в Полша, а именно преминаване към единна регулация на имуществените данъци?

V. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представеният за защита докторски труд има характер на завършено научно изследване. С него авторът демонстрира убедително способност да допринася за решаването на сложни обществени проблемни въпроси. Получените резултати от дисертационния труд ми дават основание да приема, че същият отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България.

Предлагам на Уважаемото научно жури да даде образователната и научна степен „доктор” на Даниел Шибовски, в професионално направление 3.7. „Администрация и управление”, по научна специалност “Икономика и управление” (индустрия).

06.06.2017 г.

гр. Варна

Рецензент:

(доц. д-р Кремена Андонова)

